

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

หลักการการศึกษาเพื่อปวงชนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 กำหนดให้คนพิการจะได้รับการคุ้มครองสิทธิเสมอภาคกับคนทั่วไปในสังคม และให้คนพิการได้รับสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นใดที่เหมาะสม รายละเอียดตามในมาตรา 49 ที่กล่าวถึงบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ซึ่งสอดคล้องกับความในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (19 สิงหาคม 2542, หน้า 5-6) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 2 ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน การรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาสต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมาตรา 21 กล่าวว่า “ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” จึงทำให้สถาบันทางการศึกษาในประเทศไทยพัฒนาการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับเด็กพิการมากขึ้น ประกอบกับกลุ่มคนพิการเองก็มีความต้องการการศึกษา จึงได้รวมกลุ่มกันเรียกร้องสิทธิทางการศึกษาเพิ่มขึ้น ทำให้รัฐต้องขยายการให้บริการการศึกษาแก่คนพิการมากขึ้น

ในอดีตการจัดการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการมักจะอยู่ในรูปของการจัดตั้งโรงเรียนสำหรับความพิการเฉพาะด้าน โรงเรียนที่ถือได้ว่าเป็นผู้นำในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการแห่งแรกของประเทศไทย คือ โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนเอกชนแห่งแรกของประเทศไทย ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2482 ขณะที่ภาครัฐได้เริ่มขึ้นในปี พ.ศ.2494 โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ก่อตั้งกองการศึกษาพิเศษ และโรงเรียนการศึกษาพิเศษเฉพาะความ

พิการ ก่อนที่จะขยายมาเป็นการศึกษาแบบเรียนร่วมในโรงเรียนปกติสังกัดหน่วยงานต่างๆของกระทรวงศึกษาธิการ ปัจจุบันกองการศึกษาพิเศษเดิมได้เปลี่ยนเป็นสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษซึ่งเป็นเด็กพิการหรือเด็กที่มีความบกพร่องประเภทต่างๆ โดยแบ่งลำดับการบริหารงานออกเป็นศูนย์การศึกษาพิเศษ 76 ศูนย์ โรงเรียนเฉพาะความพิการ 43 โรงเรียน และให้การสนับสนุนสถานศึกษาที่จัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษแบบเรียนร่วม ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษามีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญและยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนมากขึ้น ได้เปลี่ยนรูปแบบการแยกเด็กไปเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการมาสู่การเรียนร่วม ภายใต้แนวคิดการยอมรับ และใช้ประโยชน์จากความแตกต่างอย่างหลากหลายของผู้เรียน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2547, หน้า 4 อ้างอิงใน อารีย์ เพลินชัยวานิช, 2549, หน้า 1)

ในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษ ได้ระบุถึงวัตถุประสงค์ของศูนย์การศึกษาพิเศษ คือ เพื่อจัดการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะเริ่มแรก และเตรียมความพร้อมของคณพิการ สนับสนุนการเรียนการสอน จัดสื่อ จัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้บริการ และความช่วยเหลือที่เกี่ยวข้อง จัดครูเดินสอนแก่คณพิการและสถานศึกษา แนวทางการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษเป็นการจัดการศึกษาแบบนอกระบบ ให้บริการแก่เด็กพิการตั้งแต่อายุ 0 – 19 ปี ในลักษณะการให้บริการช่วยเหลือระยะเริ่มแรก (Early Intervention) หมายถึงกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพและเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องประเภทต่างๆ ตั้งแต่แรกเกิดหรือตั้งแต่ทราบว่ามีความบกพร่องและมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP)

ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลกจัดการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะเริ่มแรกและเตรียมความพร้อมของเด็กพิการตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ โดยจัดการศึกษาพิเศษให้กับเด็กพิการที่มารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษและเด็กพิการตามบ้าน เปิดให้บริการมาเป็นระยะเวลา 8 ปี จากข้อมูลสารสนเทศของศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลก พบว่ามีจำนวนครูและนักเรียนเพิ่มมากขึ้นทุกปี แนวทางในการจัดการศึกษาพิเศษนั้นจึงต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคลและทำให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างครูและผู้ปกครองด้วย โดยมีเป้าหมายให้เด็กพิการได้พัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพหรือสามารถส่งต่อเข้าสู่ระบบโรงเรียนได้

ด้วยเหตุผลและความเป็นมาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาความพึงพอใจของครูและ ผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลก ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาพิเศษของ ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาพิเศษของ ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลก

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลก ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ครูและผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์การศึกษา พิเศษจังหวัดพิษณุโลก ประจำปีการศึกษา 2552 จำนวน 333 คน ได้แก่ ครู จำนวน 42 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 291 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ครูและผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์ การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลก ประจำปีการศึกษา 2552 จำนวน 82 คน ได้แก่ ครู จำนวน 40 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 42 คน ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่เป็นการยอมรับ ความรู้สึกชอบ ความรู้สึกที่ยินดี ซึ่งเกิดจากการจัดการศึกษาพิเศษของศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งจำแนกได้ 5 ด้าน

1.1 ด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการที่ครูถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์ให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมที่สนับสนุน การเรียนการสอน การเสริมสร้างประสบการณ์เรียนรู้ให้แก่นักเรียน รวมทั้งการกำหนดเนื้อหาวิชา ความรู้ และเวลาเรียน

1.2 ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม หมายถึง อาคารเรียน ซึ่งประกอบด้วย ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด ห้องน้ำ ห้องส้วม อาคารประกอบ เช่น โรงอาหาร โรงหุงต้ม โรงอาบน้ำนักเรียน หอพักนักเรียน รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ สถานที่เล่นกีฬา และสุขลักษณะของสภาพแวดล้อม การจัดสาธารณูปโภค เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า

1.3 ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง การติดต่อประสานงานความร่วมมือ โรงเรียนกับชุมชนโดยรอบสถานศึกษา องค์กรต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทหรือส่งเสริมทางการศึกษา เช่น การบริจาคและเลี้ยงอาหารนักเรียน การร่วมกิจกรรมต่างๆ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน

1.4 ด้านการให้บริการ หมายถึง การดูแลและให้บริการต่างๆกับนักเรียนในสถานศึกษา ได้แก่ การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การดูแลสุขภาพอนามัยของนักเรียน การให้บริการด้านโภชนาการ เสื้อผ้า และเครื่องใช้ต่างๆ รวมทั้งการดูแลนักเรียนของครูหอพักและครูประจำชั้น

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของบุตรหลานตนเอง ได้แก่ การส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการ การเข้าร่วมกิจกรรม การสนับสนุนทรัพยากร การให้คำแนะนำ และร่วมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจการของสถานศึกษา

2. การจัดการศึกษาพิเศษ หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งการจัดการศึกษาพิเศษจะแตกต่างไปจากการศึกษาสำหรับเด็กปกติในด้านที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอน กระบวนการ เนื้อหาวิชา เครื่องมือและอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นต้องจัดให้สนองความสามารถของแต่ละบุคคล

3. นักเรียน หมายถึง เด็กพิการที่ศึกษาอยู่ที่ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลกในปีการศึกษา 2552

4. ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้ที่ให้การดูแลเอาใจใส่และอุปการะในเรื่องค่าใช้จ่ายต่างๆ ของนักเรียน

5. ครู หมายถึง ครูประจำการที่ทำหน้าที่สอนนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลก

6. ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิษณุโลก หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษในรูปแบบของศูนย์ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมให้เด็กพิการภายในจังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดใกล้เคียง

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

ครูและผู้บริหารมีความพึงพอใจในการจัดการศึกษาพิเศษของศูนย์การศึกษาพิเศษ
จังหวัดพิษณุโลกแตกต่างกัน